

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

LPO.410.017.6.2023

Pan
Miroslaw Wieczór
Burmistrz Miasta i Gminy Wronki

Urząd Miasta i Gminy Wronki
ul. Ratuszowa 5
64-510 Wronki

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/003 - Działania wybranych organów administracji publicznej na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy
w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa

I.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miasta i Gminy Wronki ¹ , ul. Ratuszowa 5, 64-510 Wronki
Kierownik jednostki kontrolowanej	Mirosław Wieczór, Burmistrz Miasta i Gminy Wronki ² , przez cały okres objęty kontrolą
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Zapewnienie przez burmistrza miasta i gminy warunków umożliwiających prawidłowe i skuteczne udzielanie pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.2. Realizacja działań w celu udzielenia pomocy obywatelom Ukrainy oraz ich efekty.
Okres objęty kontrolą	Od 24 lutego 2022 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych w jednostce ³ , z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed i po tym okresie, jeśli miały wpływ na kontrolowaną działalność.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Joanna Kozak, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LPO/91/2023 z 26 maja 2023 r.2. Tomasz Juskiewicz, starszy inspektor k.p., upoważnienie do kontroli nr LPO/92/2023 z 26 maja 2023 r.

(akta kontroli str. 1-4)

¹ Dalej: UMiG, Urząd.

² Dalej: Burmistrz.

³ Czynności kontrolne zakończono 8 września 2023 r.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia zapewnienie przez Miasto i Gminę Wronki⁶ warunków umożliwiających prawidłowe i skuteczne prowadzenie działań mających na celu udzielanie pomocy obywatelom Ukrainy.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Podjęte działania były rzetelne i odpowiadały ich podstawowym potrzebom. Rozliczanie zadań było prawidłowe, a w zakresie sprawozdawczości nie stwierdzono istotnych opóźnień.

W Urzędzie, w związku z napływem obywateli Ukrainy przybyłych od czasu rozpoczęcia konfliktu zbrojnego na terytorium tego państwa, nie wprowadzono zmian organizacyjnych, jednak istniejąca struktura i podział zadań były wystarczające dla prawidłowej i skutecznej realizacji zadań dotyczących pomocy obywatelom Ukrainy.

Zapewniono warunki umożliwiające właściwą ewidencję i rozliczanie ww. działań, finansowanych z Funduszu Pomocy⁷ oraz prawidłowo wypełniano obowiązki sprawozdawcze dotyczące realizacji tych wydatków.

Potrzeby związane z napływem do gminy obywateli Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym były rozpoznawane na podstawie bieżącej analizy (m.in. składanych wniosków o udzielenie świadczeń lub o nadanie numeru PESEL), co miało na celu zapewnienie optymalnych działań przy dostępnych zasobach, w tym finansowych.

Gmina prawidłowo i efektywnie realizowała działania podjęte w celu udzielania pomocy obywatelom Ukrainy wykorzystując w znacznym stopniu, otrzymane z Funduszu Pomocy, środki na działania pomocowe. Niewykorzystane środki oraz uzyskane odsetki zostały zwrócone lub zaplanowano ich wykorzystanie w 2023 r. na pomoc obywatelom Ukrainy.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

1. Zapewnienie przez burmistrza miasta i gminy warunków umożliwiających prawidłowe i skuteczne udzielanie pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa

Opis stanu faktycznego

1.1. W okresie i zakresie objętym kontrolą, Gmina realizowała na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy przybyłym w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa następujące działania:

- 1) wypłata świadczenia pieniężnego z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy, o którym mowa w art. 13 ust. 1 ustawy dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa⁸;
- 2) wypłata jednorazowego świadczenia pieniężnego 300 zł przeznaczonego na utrzymanie, w szczególności na pokrycie wydatków na żywność, odzież,

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Dalej: Gmina.

⁷ Tj. funduszu, o którym mowa w art. 14 ust. 1 ustawy o pomocy, w celu finansowania lub dofinansowania realizacji zadań na rzecz pomocy Ukrainie, w szczególności obywatelom Ukrainy dotkniętym konfliktom zbrojnym na terytorium Ukrainy.

⁸ Dz. U. z 2023 r. poz. 103, ze zm., dalej: ustawa o pomocy.

obuwie, środki higieny osobistej oraz opłaty mieszkaniowe, przysługującego obywatelom Ukrainy, o którym mowa w art. 31 ust. 1 ustawy o pomocy;

- 3) wypłata świadczenia pieniężnego z tytułu prowadzenia miejsc zbiorowego zakwaterowania i całodziennego wyżywienia, o którym mowa w art. 12 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o pomocy;
- 4) wypłata środków na zapewnienie jednego gorącego posiłku dla dzieci i młodzieży w przedszkolu i szkole, na podstawie art. 29 i 30 ustawy o pomocy;
- 5) wypłata świadczeń rodzinnych, o których mowa w art. 26 ust. 1 ustawy o pomocy;
- 6) nadawanie numerów PESEL;
- 7) zapewnienie środków czystości i higieny oraz innych produktów;
- 8) utrzymanie i obsługa punktów recepcyjno-informacyjnych;
- 9) zapewnienie pomocy psychologicznej;
- 10) zadanie oświatowe realizowane przez poszczególne szkoły i przedszkola, prowadzone przez Samorządową Administrację Placówek Oświatowych.
(akta kontroli str. 35-39,124-130)

Dyrektor Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej we Wronkach została upoważniona przez Burmistrza Miasta i Gminy Wronki:

- od 15 marca 2022 r.⁹, do przyjmowania wniosków i prowadzenia postępowań oraz wydawania decyzji w sprawach przyznawania pomocy w postaci jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 300 zł na osobę, przeznaczonego na utrzymanie, w szczególności na pokrycie wydatków na żywność, odzież, obuwie, środki higieny osobistej oraz opłaty mieszkaniowe, obywatelom Ukrainy, których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy o pomocy i którzy zostali wpisani do rejestru PESEL;

- od 24 marca 2022 r.¹⁰, do załatwiania indywidualnych spraw z zakresu administracji publicznej, dotyczących przyjmowania wniosków, ich rozpatrywania i weryfikowania, prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w sprawach świadczeń pieniężnych w kwocie 40 zł na osobę dziennie, przysługujących z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy;

- od 6 maja 2022 r.¹¹, do prowadzenia spraw dotyczących przyjmowania wniosków, ich weryfikacji i rozpatrywania oraz podejmowania rozstrzygnięć w sprawach świadczeń pieniężnych w kwocie 40 zł na osobę dziennie, przysługujących z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy.

(akta kontroli str. 40-42)

Wypłata ww. świadczeń była realizowana przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej we Wronkach¹², będący jednostką organizacyjną Gminy, nieposiadającą osobowości prawnej, działającą w formie jednostki budżetowej. Zgodnie ze statutem, MGOPS realizował m.in. cele i zadania polegające na: zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwianiu im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka; kierowaniu i ustalaniu odpłatności za pobyt osób ubiegających się o przyjęcie do domu pomocy społecznej; wykonywaniu zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej mających na celu ochronę poziomu życia osób i rodzin i grup społecznych, po

⁹ Zarządzeniem Burmistrza Miasta i Gminy Wronki nr 18/Or/2022 z 15 marca 2022 r.

¹⁰ Zarządzeniem Burmistrza Miasta i Gminy Wronki nr 23/Or/2022 z 24 marca 2022 r. (uchylone 6 maja 2022 r.)

¹¹ Zarządzenie Burmistrza Miasta i Gminy Wronki nr 34/Or/2022 z 6 maja 2022 r.

¹² Dalej: MGOPS, Ośrodek.

zapewnieniu odpowiednich środków. § 8 statutu MGOPS wskazuje ponadto, że *ośrodek realizuje zadania zlecone gminie zgodnie z ustaleniami przekazanymi w tej sprawie przez Wojewodę, a zadania własne gminy w zakresie pomocy społecznej zgodnie z ustaleniami Burmistrza Miasta i Gminy Wronki.*

(akta kontroli str. 17-34)

Kierownik Referatu Organizacyjnego UMIG¹³ wyjaśniła, że Dyrektor Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej we Wronkach nie otrzymała pisemnego upoważnienia w ww. zakresie ponieważ uznano, że ustne polecenie Burmistrza znajduje umocowanie w Statucie MGOPS: „do zadań Ośrodka z zakresu pomocy społecznej należy również wykonywanie zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej mających na celu ochronę poziomu życia osób i rodzin i grup społecznych po zapewnieniu odpowiednich środków”. Podkreślono, że ustawa o pomocy nie wskazuje konieczności pisemnego upoważnienia do prowadzenia ww. spraw. w imieniu Gminy przez jej jednostkę organizacyjną.

(akta kontroli str. 344-345)

18 marca 2022 r. Wojewoda Wielkopolski wydał decyzję ZK-IX.68.5.10.2022.¹⁴, którą polecił Burmistrzowi współpracę z Zarządem Powiatu Szamotulskiego¹⁵ w sprawie przyjęcia obywateli Ukrainy, którzy przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bezpośrednio z terytorium Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, kierowanych na teren Miasta i Gminy Wronki przez Wojewodę Wielkopolskiego i na zasadach określonych w skierowaniu Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego w zakresie ich zakwaterowania i zapewnienia całodziennego wyżywienia zbiorowego i środków czystości i higieny osobistej oraz innych produktów niezbędnych do zapewnienia podstawowych potrzeb bytowych.

25 marca 2022 r., wykonując ww. decyzję Wojewody Wielkopolskiego Burmistrz Miasta i Gminy Wronki zawarł z zarządem Powiatu Szamotulskiego porozumienie, w ramach którego m.in.: wyznaczono miejsce zakwaterowania dla obywateli Ukrainy przybyłych w związku z konfliktem zbrojnym – Wroniecki Ośrodek Kultury we Wronkach; określono maksymalną liczbę osób do zakwaterowania na 40; Gmina zobowiązała się do zapewnienia zakwaterowania, całodziennego wyżywienia zbiorowego, środków czystości i higieny osobistej oraz innych produktów niezbędnych do zapewnienia podstawowych potrzeb bytowych; ustalono zasady weryfikacji list zakwaterowania; określono stawkę za dobę pobytu jednej osoby na 40 zł, Powiat Szamotulski zobowiązał się do przekazania Gminie środków finansowych zgodnie z trybem finansowania zadań ze środków Funduszu Pomocy, na wyodrębniony rachunek.

30 czerwca 2022 r., do ww. porozumienia zawarto aneks zmieniający miejsce zakwaterowania na pomieszczenia prowadzone przez podmiot gospodarczy (dalej: „Przedsiębiorca”) oraz zwiększono stawkę za dobę pobytu jednej osoby do 70 zł.

W celu udzielania pomocy ofiarom skutków działań wojennych na terytorium Ukrainy, zgodnie z ww. decyzją Wojewody Wielkopolskiego oraz zawartym porozumieniem, 26 września 2022 r. zawarto porozumienie pomiędzy Gminą a Przedsiębiorcą. Podmiot ten miał zapewnić na zlecenie Gminy zakwaterowanie dla obywateli Ukrainy, również całodziennie wyżywienie zbiorowe, środki czystości i higieny osobistej oraz inne produkty niezbędne do zapewnienia podstawowych potrzeb bytowych. Maksymalną liczbę osób do zakwaterowania ustalono na 40, a

¹³ Dalej: Kierownik. Została upoważniona przez Burmistrza do składania wyjaśnień.

¹⁴ Na podstawie art. 12 ust. 10 i 11 w związku z art. 12 ustawy o pomocy.

¹⁵ Ww. decyzja obejmowała wszystkich prezydentów, burmistrzów i wójtów miast i gmin województwa wielkopolskiego polecając im współpracę z właściwymi miejscowo zarządami powiatów.

stawkę za dobę pobytu jednej osoby na 70 zł. Wskazano przy tym, że podmiotem odpowiedzialnym za rozliczenia z tytułu ww. zakwaterowania będzie Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej we Wronkach.

Obowiązujący od 1 marca 2023 r. aneks uzupełnił zapisy porozumienia dotyczące składania protokołów z wykonania za dany miesiąc oraz wprowadził zasady wypłaty środków, umożliwiające pobieranie od zakwaterowanych obywateli Ukrainy części kosztów pomocy, co było zgodne z art. 12 ust. 17a-17f ustawy o pomocy.

Ponadto, Zarządzeniem Burmistrza Miasta i Gminy Wronki nr 24/Or/2023 z 28 lutego 2023 r., powołano komisję ds. oceny trudnej sytuacji życiowej obywateli Ukrainy, przybyłych na teren gminy Wronki, którym została zapewniona pomoc w postaci zakwaterowania i całodziennego wyżywienia zbiorowego, do której zadań należała ocena możliwości partycypacji ww. obywateli Ukrainy w kosztach udzielonej im pomocy.

(akta kontroli str. 45-58)

Koszty realizacji ww. zadań były finansowane ze środków pochodzących z Funduszu Pomocy.

(akta kontroli str. 35-39)

Koszty obsługi realizacji zadań poniesiono w 2022 r. w zakresie: wypłaty świadczenia pieniężnego z tytułu prowadzenia miejsc zbiorowego zakwaterowania i całodziennego wyżywienia, o którym mowa w art. 12 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o pomocy (17,4 tys. zł); wypłaty jednorazowego świadczenia pieniężnego 300 zł przeznaczonego na utrzymanie, w szczególności na pokrycie wydatków na żywność, odzież, obuwie, środki higieny osobistej oraz opłaty mieszkaniowe, przysługującego obywatelom Ukrainy, o którym mowa w art. 31 ust. 1 ustawy o pomocy (10,8 tys. zł); wypłaty świadczeń rodzinnych, o których mowa w art. 26 ust. 1 ustawy o pomocy (0,3 tys. zł).

(akta kontroli str. 35-39, 131-132)

1.2. W okresie objętym kontrolą, w strukturze Urzędu nie dokonano zmian ani nie wydano nowych regulacji dotyczących zapewnienia warunków organizacyjnych i kadrowych dotyczących realizacji działań na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy. Nie zmieniono w ww. zakresie również zakresów obowiązków pracowników Urzędu. Kierownik wyjaśniła, że pracownicy referatu organizacyjnego, pomimo ilościowego zwiększenia obowiązków, wykonywali zadania w ramach swoich zakresów czynności. W jego ocenie, nie było potrzeby wprowadzania zmian do organizacji czasu pracy ani doposażania stanowisk pracy.

(akta kontroli str. 117-123)

W związku z pomocą udzielaną obywatelom Ukrainy nie zwiększono zatrudnienia i nie wystąpiły braki kadrowe. Praca w godzinach nadliczbowych była wykonywana sporadycznie – w okresie objętym kontrolą wystąpiły cztery takie przypadki, spowodowane udzielaną pomocą: dotyczyły Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego¹⁶ i z-cy Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego¹⁷. Burmistrz nie upoważniał pracowników na podstawie art. 4 ust. 20a ustawy o pomocy do wykonywania czynności wynikających z art. 4 tej ustawy i art. 10 ust. 1 pkt 10 ustawy z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności¹⁸. W Urzędzie, w okresie objętym kontrolą, zatrudniono w celu wsparcia działań pomocowych jako tłumacza, na podstawie umowy zlecenia, obywatelkę Ukrainy, na czas określony, tj. od 9 marca do 31 maja 2022 r. Nie zatrudniano w Urzędzie obywateli Ukrainy na stanowiskach pomocniczych.

¹⁶ 23 marca 2022 r. - jedna godzina i 29 marca 2022 r. - półtorej godziny.

¹⁷ 16 marca 2022 r. - jedna godzina i piętnaście min. i 29 marca 2022 r. - dwie godziny.

¹⁸ t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 497, 1394.

Kierownik wskazała, że do pomocy obywatelom Ukrainy najbardziej zaangażowanym referatem był referat spraw obywatelskich (cztery osoby), finansowy (trzy osoby), organizacyjny (dwie osoby) promocji i rozwoju lokalnego (dwie osoby), zarządzania kryzysowego (jedna osoba) oraz zastępca Burmistrza.

(akta kontroli str. 66-77, 117-123)

Kierownik wyjaśniła, że proces nadawania numeru PESEL odbywał się w siedzibie Urzędu, w godzinach pracy. Zebranych osobom nieodpłatnie wykonywano zdjęcia, a następnie cztery stanowiska w referacie spraw obywatelskich przyjmowały odpowiednie wnioski.

(akta kontroli str. 117-123)

W okresie objętym kontrolą, w MGOPS nie wystąpiły braki kadrowe ani nie realizowano pracy w godzinach nadliczbowych. Zatrudniono w celu wsparcia działań pomocowych, na podstawie umowy zlecenia, czterech obywateli Ukrainy posługujących się biegle językiem polskim. Ich wynagrodzenie ustalono w formie stawki godzinowej i rozliczano za faktycznie przepracowany czas. Do zakresu ich obowiązków należała pomoc przy przyjmowaniu wniosków o świadczenia oraz przy kontroli w miejscach zakwaterowania i całodziennego wyżywienia.

(akta kontroli str. 117-123)

Urząd i MGOPS nie dokonywały żadnych zakupów w związku z realizacją działań pomocowych, w szczególności nie doposażano stanowisk pracy.

(akta kontroli str. 117-123, 212-218)

Pracownicy Urzędu nie brali udziału w szkoleniach w związku ze świadczoną pomocą. Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że *korzystano z prywatnych szkoleń, gdyż nie było propozycji szkoleń z ministerstwa lub urzędu wojewódzkiego*. Wszyscy pracownicy MGOPS, zajmujący się pomocą osobom z Ukrainy wzięli udział w szkoleniach on-line: 18 marca 2022 r. – „Specustawa o pomocy obywatelom Ukrainy – cudzoziemcy w pomocy społecznej”; 22 kwietnia 2022 r. – „40 złotych oraz 300+ po nowelizacji specustawy o pomocy”; 7 lipca 2022 r. – „40 złotych – nowelizacja lipiec 2022”; 17 lutego 2023 r. – „nowelizacja specustawy ukraińskiej – styczeń 2023”.

(akta kontroli str. 117-123, 212-218)

Dyrektor Samorządowej Administracji Placówek Oświatowych¹⁹ wskazała, że w ramach realizacji zadań oświatowych względem obywateli Ukrainy: w Szkole Podstawowej im. W. Witosa w Biezdrowie zatrudniono tłumacza w oddziale przygotowawczym w roku szkolnym 2021/2022 oraz w roku szkolnym 2022/2023; w Szkole Podstawowej nr 2 we Wronkach zatrudniono na stanowiskach administracyjnych dwóch obywateli Ukrainy mówiących w języku polskim; w Szkole Podstawowej nr 3 we Wronkach, w formie wolontariatu, pomagały dwie nauczycielki oraz psycholog będący obywatelami Ukrainy.

(akta kontroli str. 124-130)

Kierownik wyjaśniła, że *nadmierne obciążenie jest zadaniami wpływało negatywnie na pracowników oraz pracodawcę. Po wybuchu wojny, pracownicy chcieli pomóc i wykonywali zadania w większej ilości, pod presją czasu, dbając przy tym, aby inne obowiązki nie zostały pominięte lub opóźnione*. Dyrektor MGOPS wskazała, że *konieczność realizacji działań pomocowych nie wpłynęła negatywnie na pracę Ośrodka, chociaż wymagała bardzo dużego zaangażowania i zrozumienia ze strony wszystkich pracowników*. Wyjaśniła, że *zespołowo ustalano priorytety i obciążenie*,

¹⁹ Samorządowa Administracja Placówek Oświatowych jest jednostką organizacyjną Miasta i Gminy Wronki zapewniającą obsługę finansową, rachunkową, prawną oraz administracyjno-organizacyjną placówek oświatowych Gminy.

by podjąć wszystkim zadaniom. Zwróciła przy tym uwagę, że okres pandemii umożliwił na uproszczenie pewnych działań, np. wywiad środowiskowy. Podkreśliła, że MGOPS był już po latach doświadczeń nauczony pracy pod presją i szybkiego reagowania, gdyż od lat instytucja była obciążana nowymi zadaniami.

(akta kontroli str. 117-123)

1.3. Kierownik wyjaśniła, że Gmina otrzymała wytyczne Ministerstwa Finansów (23 grudnia 2022 r.) oraz Regionalnej Izby Obrachunkowej w Poznaniu (27 grudnia 2022 r.) dotyczące finansowania działań pomocowych z zakresu oświaty. Wcześniej „instrukcji” w ww. zakresie UMIG szukał we własnym zakresie, na stronach Ministerstwa Finansów.

(akta kontroli str. 62-77, 152-158)

1.4. W gminie zostały opracowane i zatwierdzone plany finansowe dla rachunku środków z Funduszu Pomocy na lata 2022 i 2023. W związku z pozyskaniem środków z Funduszu Pomocy wprowadzono zmiany w budżecie Gminy, dostosowując się do wysokości zapotrzebowanych środków z Funduszu Pomocy. Dokonano 25 zmian uchwały budżetowej na 2022 r. oraz sześć zmian uchwały budżetowej na 2023 r. (do 31 kwietnia 2023 r.). Wszystkie uchwały Rady Miasta i Gminy Wronki dokonujące ww. zmian zostały przekazane organowi nadzoru, nie wystąpiły przypadki stwierdzenia ich nieważności.

(akta kontroli str. 62-123)

W zakresie ewidencjonowania środków z Funduszu Pomocy prowadzono wyodrębnioną ewidencję księgową. Zasady (politykę) rachunkowości Ośrodka dostosowano do potrzeb obsługi środków Funduszu Pomocy 6 kwietnia 2022 r.²⁰, w sposób umożliwiający wyodrębnienie każdej operacji gospodarczej, ze szczególnością dział, rozdział, paragraf klasyfikacji budżetowej²¹. Operacje były księgowane na kontach: 240 „pozostałe rozrachunki” (wn) i 130 „rachunek bieżący jednostek budżetowych” (ma).

(akta kontroli str. 62-116)

Na potrzeby gromadzenia i wydatkowania środków przekazanych Gminie z Funduszu Pomocy, zostały utworzone odrębne rachunki dla Urzędu i dla Ośrodka. Jak wyjaśniła Kierownik, *nie wyodrębniono osobnego rachunku dla zadań oświatowych, ze względu na przekazane Gminie wytyczne Ministerstwa Finansów.*

Środki z Funduszu Pomocy trafiały na konto UMIG, a następnie były przekazywane na rachunek wyodrębniony MGOPS oraz na rachunki poszczególnych jednostek organizacyjnych oświaty – szkół i Samorządowej Administracji Placówek Oświatowych. Ww. rachunek był oprocentowany, a skapitalizowane odsetki od środków z Funduszu Pomocy były przekazywane na konto Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego.

(akta kontroli str. 62-123, 152-158)

1.5. Gmina nie realizowała innych działań na rzecz obywateli Ukrainy niż finansowane z Funduszu Pomocy, wskazane w punkcie 1.1.

(akta kontroli str. 117-123)

1.6. Dyrektor MGOPS wyjaśniła, że *Ośrodek nie monitorował liczby obywateli Ukrainy przebywających na terenie Gminy pobierających jednorazowe świadczenie, gdyż ogromna część z tych osób, po otrzymaniu świadczenia, wyjeżdża.* Podkreśliła

²⁰ Zarządzenie nr 2/2022 Dyrektora Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej we Wronkach z dnia 6 kwietnia 2022 r. w sprawie wprowadzenia zasad (polityki) rachunkowości.

²¹ Dział 852 Pomoc społeczna, rozdział, rozdział 85231 Pomoc dla cudzoziemców § 3280 Świadczenia na rzecz osób fizycznych – dot. świadczenia za zapewnienie wyżywienia i zakwaterowania; dział 853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej, rozdział 85395 Pozostała działalność § 3290 Świadczenia na rzecz osób fizycznych – dot. jednorazowego świadczenia na utrzymanie.

ogromną rotację uchodźców. Dyrektor wskazała, że jeśli obywatele Ukrainy pozostawali na terenie Gminy i potrzebowali pomocy, przy czym MGOPS miał o nich wiedzę (tj. korzystali ze świadczeń), to pracownicy Ośrodka monitorowali ich pobyt, przeprowadzając wywiad środowiskowy lub kontrolę warunków, zwracając przy tym uwagę, czy osoby pobierające świadczenie za zakwaterowanie i wyżywienie, wywiązywały się ze swoich obowiązków.

Dyrektor Ośrodka wskazała, że społeczność ukraińska przebywająca na terenie Gminy była zorganizowana m.in. na portalu społecznościowym. Pracownicy nie byli członkami ww. grupy internetowej, byli nimi natomiast współpracujący z MGOPS tłumacze. Publikowane na portalu potrzeby i pytania były przekazywane zgodnie z właściwością. Dyrektor MGOPS podkreśliła, że wytworzono przyjazną atmosferę współpracy obywateli Ukrainy z Ośrodkiem dzięki czemu osoby z problemami zgłaszały się bezpośrednio do Ośrodka.

(akta kontroli str. 219-220)

MGOPS największą liczbę świadczeń pieniężnych 300 zł na utrzymanie przysługujących obywatelom Ukrainy wypłacił w marcu i kwietniu 2022 r. szacując, że w tych miesiącach na terenie Gminy przebywało najwięcej obywateli Ukrainy.

Na terenie Gminy na koniec kwietnia 2023 r. przebywało 90 obywateli Ukrainy.

(akta kontroli str. 234-256)

Dyrektor MGOPS wskazała, że *wysokość środków niezbędnych do wypłaty świadczeń szacowano na podstawie wypłat we wcześniejszych okresach. Pierwsze zapotrzebowanie zostało przygotowane po konsultacji z UMIG w zakresie ilości przyznanych obywatelom Ukrainy numerów PESEL. Kolejne zapotrzebowania na środki były planowane według list już wypłaconych świadczeń zakładając drobną nadwyżkę, gdyby ilość świadczeniobiorców nagle wzrosła. Nadwyżkę zwracano do Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego.*

(akta kontroli str. 219-220)

1.7. W okresie objętym kontrolą do Urzędu Miasta i Gminy Wronki oraz do MGOPS nie wpłynęły skargi dotyczące pomocy udzielanej obywatelom Ukrainy.

(akta kontroli str. 62-77)

Pisemne uregulowanie organizacji przez Przedsiębiorcę zbiorowego zakwaterowania i wyżywienia nastąpiło po niemal trzech miesiącach od zawarcia porozumienia z zarządem Powiatu Szamotulskiego dotyczącego zbiorowego zakwaterowania obywateli Ukrainy. Wroniecki Ośrodek Kultury zapewnił zakwaterowanie do 30 czerwca, jednak po tej dacie, obywatele Ukrainy byli kierowani przez Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego do obiektu Przedsiębiorcy – na mocy porozumienia z Zarządem Powiatu Szamotulskiego.

Dyrektor MGOPS wyjaśniła, że Gmina nie uczestniczyła w kierowaniu osób do miejsca zbiorowego zakwaterowania – robił to Wojewoda Wielkopolski. Gmina nie miała wiedzy na temat skierowanych osób, aż do momentu złożenia sprawozdania przez podmiot. Weryfikacja zapotrzebowania na środki dla Przedsiębiorcy nastąpiła po otrzymaniu od podmiotu listy imiennej osób zakwaterowanych już po podpisaniu porozumienia – pierwsza lista została dostarczona 12 października 2022 r., wypłata środków nastąpiła po weryfikacji listy - 9 listopada 2022 r.

Kierownik wyjaśniła, że w czerwcu 2022 r. dokonano ustnych ustaleń z osobą reprezentującą Przedsiębiorcę, a potwierdzono ww. ustalenia na piśmie dopiero 26 września 2022 r. co w ocenie Kierownik wynikało, z *utrudnionego kontaktu*. Kierownik podkreśliła, że przed podpisaniem porozumienia nie nastąpiła żadna wypłata środków na rzecz Przedsiębiorcy.

(akta kontroli str. 45-58, 344-347)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

NIK pozytywnie ocenia zapewnienie przez Gminę warunków umożliwiających prawidłowe i skuteczne prowadzenie działań mających na celu udzielanie pomocy obywatelom Ukrainy.

W Urzędzie, w związku z napływem obywateli Ukrainy, nie wprowadzono zmian organizacyjnych, jednak istniejąca struktura i podział zadań były wystarczające dla prawidłowej i skutecznej realizacji zadań dotyczących pomocy obywatelom Ukrainy. Zapewniono warunki umożliwiające właściwą ewidencję i rozliczanie ww. działań, finansowanych z Funduszu Pomocy.

OBSZAR

2. Realizacja działań w celu udzielenia pomocy obywatelom Ukrainy oraz ich efekty

Opis stanu
faktycznego

2.1. Gmina nie realizowała zadań z zakresu pomocy obywatelom Ukrainy w ramach środków własnych.

Na realizację takich zadań Gmina otrzymała środki finansowe z Funduszu Pomocy na:

- 1) świadczenie pieniężne z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy:
 - w 2022 r.: 3 482,2 tys. zł²², z czego wykorzystano 3 413,5 tys. zł (98%), w tym 3 396 tys. zł (98%) na wypłatę świadczeń, a 17,4 tys. zł na koszty obsługi,
 - w 2023 (do 30 kwietnia): 745,3 tys. zł, z czego wykorzystano 739,4 tys. zł (99%), na wypłatę świadczeń;
- 2) jednorazowe świadczenie pieniężne 300 zł na utrzymanie przysługujące obywatelom Ukrainy:
 - w 2022 r.: 571 tys. zł²³, z czego wykorzystano 562,5 tys. zł (99%), w tym 551,7 tys. zł (97%) na wypłatę świadczeń, a 10,8 tys. zł na koszty obsługi,
 - w 2023 r. (do 30 kwietnia): 76,8 tys. zł, z czego wykorzystano 35,7 tys. zł (46%) na wypłatę świadczeń;
- 3) prowadzenie miejsc zbiorowego zakwaterowania i całodziennego wyżywienia obywateli Ukrainy:
 - w 2022 r.: 496,3 tys. zł²⁴, z czego wykorzystano 445,7 tys. zł (90%) na wypłatę świadczeń,
 - w 2023 r.: 202 tys. zł²⁵, z czego całość wykorzystano na wypłatę świadczeń;
- 4) zapewnienie jednego gorącego posiłku dla dzieci i młodzieży w przedszkolu i szkole:
 - w 2022 r.: 83,4 tys. zł²⁶, z czego wydatkowano 32,4 tys. zł (39%),
 - w 2023 r.: 25 tys. zł²⁷, z czego wydatkowano 1,3 tys. zł (5%);
- 5) świadczenia rodzinne:

²² 100% środków ujętych w planie wydatków.

²³ *Ibidem.*

²⁴ *Ibidem.*

²⁵ *Ibidem.*

²⁶ 192% środków ujętych w planie wydatków; 40 tys. zł zwrócono w październiku 2022 r.

²⁷ 100% środków ujętych w planie wydatków.

- w 2022 r.: 53,3 tys. zł²⁸, z czego wykorzystano 48,7 tys. zł (91%), w tym 48,3 tys. zł (99%) na wypłatę świadczeń, a 0,3 tys. zł na koszty obsługi,
 - w 2023 r.: 20,6 tys. zł²⁹, z czego wydatkowano 15,7 tys. zł (76%) na wypłatę świadczeń;
- 6) zapewnienie środków czystości i higieny oraz innych produktów - wyłącznie w 2022 r. 24 tys. zł,
- 7) utrzymanie i obsługa punktów recepcyjno-informacyjnych (w tym prowadzenie całodobowej infolinii):
- w 2022 r.: 25,4 tys. zł,
 - w 2022 r.: 0,1 tys. zł.

Gmina otrzymała z Funduszu Pomocy również 12 tys. zł na organizację pomocy psychologicznej, co opisano w punkcie 2.5.1 niniejszego wystąpienia pokontrolnego. (akta kontroli str. 35-39, 124-130)

Jak wskazano w punkcie 2.11 niniejszego wystąpienia pokontrolnego, w ramach sprawozdawczości do Wojewody Wielkopolskiego przesyłano również, w wybranym zakresie, informacje dotyczące efektów prowadzonych działań, tj. o ilości osób objętych pomocą. I tak, w roku 2022 i do 30 kwietnia 2023 r., odpowiednio: świadczenie pieniężne z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy wypłacono 1282 i 1390 osobom; jednorazowe świadczenie pieniężne 300 zł na utrzymanie przysługujące obywatelom Ukrainy wypłacono 1803 i 119 osobom; zapewniono jeden gorący posiłek odpowiednio dla 207 i czworga dzieci i młodzieży w przedszkolu i szkole; udzielono 370 i 98 świadczeń rodzinnych dzieciom. W okresie objętym kontrolą nadano 2012 numerów PESEL UKR (1695 w 2022 r. i 307 w okresie 1 stycznia-30 lipca 2023 r.).

(akta kontroli str. 257-342)

2.2. W okresie objętym kontrolą Gmina nie podejmowała działań na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy w ramach projektów finansowanych ze środków UE.

(akta kontroli str. 117-123)

2.3. Gmina zapewniała edukację dzieci w wieku przedszkolnym. Na 31 marca 2022 r. było to 15 dzieci, na koniec roku szkolnego 2021/2022 67 dzieci, na 1 września 2022 r. 14 dzieci, na 30 kwietnia 2023 r. 26 dzieci.

Gmina zorganizowała edukację dla obywateli Ukrainy w wieku szkolnym. Na 31 marca 2022 r. było to 75 uczniów, na koniec roku szkolnego 2021/2022 197 uczniów, na 1 września 2022 r. 230 uczniów, na 30 kwietnia 2023 r. 188 uczniów.

Liczba dzieci była zmienna w czasie, ze względu na zmianę ich miejsca pobytu oraz napływy nowych dzieci.

(akta kontroli str. 124-130, 208-211)

Z Funduszu Pomocy Gmina otrzymała na realizację dodatkowych zadań oświatowych w ramach pomocy dzieciom ukraińskim 2 431,2 tys. zł (w 2022 r.) i 2 028,7 tys. zł (na 30 kwietnia 2023 r.). Wykorzystano z tego odpowiednio 1 698 tys. zł i 618,8 tys. zł. Niewykorzystane w 2022 r. środki w wysokości 733,2 tys. zł stanowiące nadwyżkę, przeznaczono do wykorzystania w 2023 r.

(akta kontroli str. 59-61, 124-130, 208-211)

2.4. Gmina zwróciła Wojewodzie Wielkopolskiemu niewykorzystane dotacje w wysokości 12 tys. zł³⁰ na pomoc psychologiczną dla obywateli Ukrainy (w 2022 r.)

²⁸ *Ibidem.*

²⁹ 100% środków ujętych w planie wydatków.

³⁰ Całość przyznanej dotacji.

oraz na zapewnienie jednego gorącego posiłku dla dzieci i młodzieży w przedszkolu i szkole 40 tys. zł w 2022 r. i 19,5 tys. zł w 2023 r.

(akta kontroli str. 59-61, 78-116)

Pomoc psychologiczna była świadczona w ramach wolontariatu, stąd środki nie zostały wykorzystane. Natomiast niewykorzystanie środków na zapewnienie jednego gorącego posiłku dla dzieci i młodzieży w przedszkolu i szkole wynikało z mniejszej niż zakładano skali potrzeb.

(akta kontroli str. 117-123)

W okresie objętym kontrolą naliczono odsetki od środków zgromadzonych na wydzielonym rachunku dla środków Funduszu Pomocy w wysokości 1,6 tys. zł w 2022 r. i 1,6 tys. zł od 1 stycznia do 30 kwietnia 2023 r. Odsetki za 2022 r. zostały zwrócone na konto Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego. Odsetki za 2023 r. nie zostały zwrócone. Gmina planuje je przeznaczyć na realizację zadań wynikających z ustawy o pomocy.

(akta kontroli str. 78-116)

W ocenie Gminy środki na realizację działań były wystarczające w stosunku do potrzeb i liczby obywateli Ukrainy, przebywających na jej terytorium. Gmina dokonywała analiz przy składaniu kolejnych zapotrzebowań na podstawie wysokości poprzednich wypłat oraz na podstawie wniosków o nadanie numeru PESEL i o zameldowanie.

(akta kontroli str. 117-123)

2.5.1. a) W okresie objętym kontrolą Gmina prowadziła miejsce zbiorowego zakwaterowania i całodziennego wyżywienia oraz punkt recepcyjno-informacyjny. Od 25 marca 2022 r., wyznaczonym miejscem zakwaterowania dla obywateli Ukrainy był Wroniecki Ośrodek Kultury we Wronkach. Od 30 czerwca 2022 r. miejscem zbiorowego zakwaterowania i całodziennego wyżywienia był obiekt prowadzony przez Przedsiębiorcę. Na dostosowanie toalet Wronieckiego Ośrodka Kultury do zakwaterowania obywateli Ukrainy wydano 2,9 tys. zł, na parawany panelowe 3,3 tys. zł, zakup łóżek polowych i kabin prysznicowych 3,4 tys. zł (na ich transport 1,6 tys. zł). Łącznie na doposażenie miejsca zbiorowego zakwaterowania wydatkowano z Funduszu Pomocy 11,4 tys. zł.

(akta kontroli str. 35-39, 117-123, 131-132)

Według stanu na 31 marca 2022 r., we Wronieckim Ośrodku Kultury nie przebywali obywatele Ukrainy skierowani przez Wojewodę. Było tam zakwaterowanych sześć osób, które przyjechały do Wronek w nocy i nie znalazła się żadna prywatna osoba, która przyjąłaby ich w momencie przybycia. Ich pobyt był finansowany, jak innych obywateli Ukrainy zakwaterowanych w prywatnych domach, tj. w ramach świadczenia 40 zł za dzień pobytu jednej osoby. Na 31 grudnia 2022 r. i 31 marca 2023 r.³¹ w obiekcie Przedsiębiorcy przebywało 38 osób. Nie wystąpiły przypadki braku miejsc.

(akta kontroli str. 219-256)

Kierownik wyjaśniła, że zakwaterowani we Wronieckim Ośrodku Kultury mieli dostęp do lodówki i wszystkich sprzętów. *Posiłki przygotowywali wolontariusze pochodzenia ukraińskiego. Żywność pochodziła głównie z darów (prywatne inicjatywy), przy czym zarówno terminy przydatności do spożycia, jak również zapewnione warunki były przedmiotem kontroli inspekcji sanitarnej.*

³¹ Brak informacji o liczbie zakwaterowanych osób na koniec kwietnia 2023 r. Podmiot do 3 sierpnia 2023 r. nie przesłał tabeli osób zakwaterowanych ani ankiet za kwiecień. Ostatnie przesłane informacje, za marzec, zawierały błędy i zostały odesłane po weryfikacji w celu poprawienia. Do 3 sierpnia 2023 r. nie zostały poprawione.

W okresie objętym kontrolą, we Wronieckim Ośrodku Kultury przeprowadzono dwie kontrole. 18 marca 2022 r. Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Szamotulach przeprowadziła kontrolę w zakresie oceny stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń przeznaczonych na tymczasowy pobyt dla obywateli Ukrainy, w tym zagadnienia dotyczące sprzątnięcia, dezynfekcji, postępowania z praniem i z odpadami komunalnymi. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości, nie wniesiono zaleceń, uwag ani wniosków. 18 marca 2022 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny przeprowadził kontrolę bieżącego stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń przeznaczonych do przygotowywania i serwowania posiłków dla obywateli Ukrainy oraz warunków przechowywania środków spożywczych. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 117-123, 198-207)

Kierownik wskazała, że *pod koniec lutego 2022 r. została uruchomiona infolinia całodobowa (telefon komórkowy obsługiwany przez ukraińskich wolontariuszy), było to niewystarczające, dlatego utworzono punkt informacyjny.* Utworzony w lokalu będącym własnością Gminy punkt informacyjny działał w okresie od 1 marca 2022 r. do 1 kwietnia 2022 r. Kierownik wskazała, że był to w jej ocenie *najgorętszy czas, kiedy pojawiło się we Wronkach kilkuset uchodźców.*

(akta kontroli str. 117-123)

W okresie objętym kontrolą utworzono dwa izolatoria dla osób z Ukrainy chorych na COVID-19. Jedno z nich funkcjonowało dwa tygodnie, w pierwszej połowie maja 2022 r., przyjmując ośmiu chorych na ospę obywateli Ukrainy. Z drugiego izolatorium nie skorzystano, było utworzone jedynie awaryjnie.

(akta kontroli str. 117-123)

Kierownik wyjaśniła, że UMIG nie posiada wiedzy o występujących konfliktach społecznych między obywatelami Ukrainy.

(akta kontroli str. 212-218)

b) Do 31 grudnia 2022 r., do MGOPS wpłynęło 1004 wniosków o wypłatę świadczenia pieniężnego z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy, na 30 kwietnia 2023 r. było ich 1326 (narastająco).

Pozytywnie rozpatrzonymi wnioskami zostało objętych 1256 obywateli Ukrainy (na 31 grudnia 2022 r., 974 wniosków), natomiast na 30 kwietnia 2023 r. było ich 1390 (narastająco, 1292 wnioski).

Liczba negatywnie rozpatrzonych wniosków wynosiła 30 (na 31 grudnia 2022 r.), na 30 kwietnia 2023 r. było ich 34 (narastająco).

Realizując wypłaty ww. świadczeń pieniężnych Ośrodek wypłacił w 2022 r. 3 396 tys. zł oraz poniósł 17,4 tys. zł na kosztów obsługi. W 2023 r. (do 30 kwietnia) wypłacił 739,4 tys. zł, nie naliczono natomiast z tego tytułu kosztów obsługi.

(akta kontroli str. 221-233)

W Ośrodku nie opracowano pisemnej procedury zasad weryfikacji wniosków o przyznanie świadczeń. Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że zadania określone w ustawie o pomocy były realizowane zgodnie z obowiązującymi od lat zasadami: przyjęcie wniosku – weryfikacja – przyznanie świadczenia. Podkreśliła, że procedura była uproszczona i dopiero w późniejszym czasie otrzymano uprawnienia do szerszej weryfikacji. Dodatkowo, już w czasie weryfikacji złożonych wniosków, od 1 maja 2022 r. zmieniła się ustawa doprecyzowując szczegółowe zbieranie danych. Wskazała, że pracownicy brali udział w szkoleniach, o których mowa szerzej w pkt. 1.2 niniejszego wystąpienia pokontrolnego. Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że została ustnie wypracowana, przez pracowników wraz z kierownictwem, procedura weryfikowania wniosków: przyjęcie wniosku; sprawdzenie w systemie Empatia

(Helios) numeru PESEL i statusu UKR osób zakwaterowanych oraz informacji Straży Granicznej i daty wjazdu na terytorium Polski; wprowadzenie wniosku do systemu Źródło i porównanie statusu UKR i daty przekroczenia granicy oraz stwierdzenie, czy nie ma konfliktu z zakwaterowaniem w innym miejscu w Polsce; wprowadzenie wniosku do systemu Elpis służącego do wypłaty świadczenia, porównanie z innymi wnioskami złożonymi wcześniej na te osoby; w przypadku wątpliwości związanych ze złożonym wnioskiem (różnice między treścią wniosku a uzyskanymi danymi z dostępnych systemów) – telefoniczne wezwanie do wyjaśnień. W ramach weryfikacji uprawnień do wydłużenia wypłaty świadczenia powyżej 120 dni wymagano złożenia dokumentów uprawniających do uzyskania świadczenia. Weryfikacja warunków zakwaterowania i wyżywienia polegała na rozmowie z osobami zakwaterowanymi w miejscu ich pobytu, sprawdzeniu warunków mieszkaniowych oraz zdobyciu informacji na temat zapewnienia wyżywienia – w przypadku trudności komunikacyjnych, w obecności tłumacza.

(akta kontroli str. 212-218)

W ocenie Dyrektor MGOPS nie występowały problemy ze sprawdzaniem, czy dany obywatel Ukrainy nie był objęty wnioskiem innego wnioskodawcy – wszystkie wnioski były sprawdzane na bieżąco, bez opóźnień, w systemie Źródło.

Sporadyczne przypadki, w których stwierdzono uprzednie wypłacenie świadczenia za osobę przyjętą do zakwaterowania dotyczyły wypłaty za pierwszy dzień pobytu – data wykwaterowania u jednego wnioskodawcy była taka sama jak data zakwaterowania u kolejnego. W takich przypadkach Ośrodek informował wnioskodawcę, że za ten dzień świadczenie nie będzie wypłacone.

Wskazała ponadto, że w okresie objętym kontrolą nie było sytuacji, w której negatywne rozpatrzenie wniosku było spowodowane podaniem przez wnioskodawcę nieprawdziwych informacji.

(akta kontroli str. 212-218)

W okresie objętym kontrolą MGOPS stwierdził siedem przypadków pobrania nienależnego świadczenia. We wszystkich przypadkach zostało złożone zawiadomienie na policję. W sześciu przypadkach postępowania zostały umorzone, w jednym przypadku świadczenie zwrócono.

(akta kontroli str. 219-220)

W okresie objętym kontrolą, do 30 kwietnia 2023 r., nie było przypadków pozwów przeciwko Gminie w związku z odmową wypłaty świadczenia pieniężnego z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy.

(akta kontroli str. 219-220)

c) Do 31 grudnia 2022 r., do MGOPS wpłynęło 1806 wniosków o wypłatę świadczenia pieniężnego 300 zł przysługującego obywatelom Ukrainy. Według stanu na 30 kwietnia 2023 r. było ich 1926 (narastająco).

Pozytywnie rozpatrzonymi wnioskami zostało objętych 1803 osób (na 31 grudnia 2022 r., 1802 wnioski), natomiast na 30 kwietnia 2023 r. było to 1390 osób (narastająco, 1921 wniosków).

Liczba negatywnie rozpatrzonych wniosków wynosiła 4 (na 31 grudnia 2022 r.), na 30 kwietnia 2023 r. było ich 5 (narastająco).

Realizując wypłaty ww. świadczeń Ośrodek wypłacił w 2022 r. 551,7 tys. zł, a 10,8 tys. zł na koszty obsługi. W 2023 r. (do 30 kwietnia) wypłacił natomiast 35,7 tys. zł (46%), przy czym nie naliczono z tego tytułu kosztów obsługi;

(akta kontroli str. 221-233)

Dyrektor MGOPS wskazała, że stosowano wzór wniosku o wypłatę świadczenia pieniężnego 300 zł przysługującego obywatelom Ukrainy, który został do Ośrodka

przesłany drogą mailową przez Wielkopolski Urząd Wojewódzki. Ww. wzór był sporządzony w języku polskim i ukraińskim.

(akta kontroli str. 212-218)

Dyrektor MGOPS wyjaśniła, że informacje o możliwości uzyskania świadczeń i warunkach wypłaty przekazywane były w prowadzonym punkcie informacyjnym oraz osobom zainteresowanym przy postępowaniu w ramach uzyskiwania innych świadczeń.

(akta kontroli str. 212-218)

W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przypadki nienależnego pobrania świadczenia pieniężnego 300 zł przysługującego obywatelom Ukrainy. Wystąpił jeden przypadek, w którym wnioskodawca wyjechał z Polski przed pozytywnym rozpatrzeniem wniosku Środki nie zostały przelane – wnioskodawca zamknął wskazany we wniosku rachunek bankowy. Przedmiotowe środki zostały zwrócone Wojewodzie Wielkopolskiemu wraz z pozostałymi niewykorzystanymi środkami.

(akta kontroli str. 219-220)

2.5.2. Wypłata świadczenia pieniężnego z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy oraz wypłata jednorazowego świadczenia pieniężnego 300 zł przysługującego obywatelom Ukrainy zostały, jak wskazano w punkcie 1.2 niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przekazane do realizacji MGOPS.

2.5.3. W okresie objętym kontrolą Urząd nie organizował zbiórek na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy.

(akta kontroli str. 117-123)

2.6. W okresie objętym kontrolą, Gmina nie wykorzystywała na potrzeby zapewnienia zakwaterowania obywateli Ukrainy obiektów niespełniających wymagań przepisów prawa.

(akta kontroli str. 117-123)

2.7. Gmina nie zlecała działań pomocowych organizacjom pozarządowym.

(akta kontroli str. 117-123)

2.8. Kierownik wyjaśniła, że informacje o zapotrzebowaniu na pomoc trafiała do chętnych osób i przedsiębiorców „poza gminą”. Gmina korzystała ze wsparcia wolontariuszy. Wolontariusze, obywatele Ukrainy zatrudnieni w jednej z wronieckich firm, pomagali w Urzędzie wypełniać wnioski i przekazywali niezbędne informacje. Działali oni w UMIG, punkcie informacyjnym oraz Wronieckim Ośrodku Kultury. Odbывало się to bezumownie, Gmina nie ponosiła kosztów w tym zakresie. Jak wskazano w punkcie 2.5.1 niniejszego wystąpienia pokontrolnego, Gmina organizowała również skierowaną do obywateli Ukrainy pomoc psychologiczną świadczoną w formie wolontariatu.

(akta kontroli str. 117-123)

2.9. Kierownik wyjaśniła, że *Urząd korzystał z posiadanego, swojego sprzętu komputerowego.*

(akta kontroli str. 117-123)

2.10. Kierownik wskazała, że działania informacyjne były prowadzone poprzez stronę internetową, biuro obsługi interesanta Urzędu, czynną całą dobę infolinię oraz punkt informacyjny. Gmina korzystała z ulotek informacyjnych przekazanych przez Wojewodę Wielkopolskiego w języku ukraińskim i rosyjskim. Środki z Funduszu Pomocy wydatkowane na prowadzenie infolinii wyniosły 0,4 tys. zł (w 2022 r.) i 0,1 tys. zł do 30 kwietnia 2023 r.

(akta kontroli str. 117-123, 212-218)

Na stronie internetowej UMIG opublikowano informacje w języku polskim, przy czym część z nich również w języku ukraińskim. Były one kierowane zarówno do obywateli Ukrainy, jak również do Polaków świadczących pomoc i chcących jej udzielić. Informacje dotyczyły m.in.: możliwości zapewnienia zakwaterowania; zbiorów ubrań, środków higienicznych, żywności, leków i artykułów medycznych; pomocy tłumaczy; pomocy medycznej; grup kontaktowych w mediach społecznościowych do bieżącej komunikacji i koordynacji działań; możliwych szczepieniach przeciwko COVID-19 (dla obywateli Ukrainy); procedurze nadawania numeru PESEL; procedurze wypłaty jednorazowego zasiłku; świadczeń pieniężnych w związku z zapewnieniem obywatelom Ukrainy mieszkania i wyżywienia; rozpoczęcia przyjmowania wniosków o świadczenie wychowawcze 500+ na nowy okres świadczeniowy, trwający od 1 czerwca 2023 r. do 31 maja 2024 r. informacje zamieszczano na głównej stronie Urzędu.

(akta kontroli str. 343)

2.11. W okresie objętym kontrolą większość sprawozdań z realizacji wydatków ze środków Funduszu Pomocy oraz informacje o wysokości niewykorzystanych środków z Funduszu Pomocy Gmina przekazała Wojewodzie Wielkopolskiemu w wyznaczonych terminach. W 2022 r. cztery³² spośród ww. sprawozdań przesłano jeden dzień po terminie.

(akta kontroli str. 257-342)

Sprawozdania były sporządzane i przysyłane za pośrednictwem systemu Centralna Aplikacja Statystyczna. Gdy było to wymagane wzorem były sporządzane narastająco lub za wskazany okres oraz zawierały informacje o osiągniętych efektach (liczbie osób będących beneficjentami poszczególnych działań).

(akta kontroli str. 257-342)

Dane w sprawozdaniach były zgodne z zapisami w księgach rachunkowych Gminy.

(akta kontroli str. 59-61, 78-116, 257-342)

W Sprawozdaniu z wykonania budżetu Miasta i Gminy Wronki za 2022 r. zostały rzetelnie wskazane dochody i wydatki dotyczące realizacji działań i zadań mających na celu pomoc obywatelom Ukrainy.

(akta kontroli str. 59-61, 78-116)

2.12. W okresie objętym kontrolą, w Gminie nie były prowadzone kontrole przekazanych jej do realizacji działań i zadań mających na celu pomoc obywatelom Ukrainy. W punkcie 2.5.1 niniejszego wystąpienia pokontrolnego wskazano na przeprowadzone kontrole Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Szamotułach i Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego

(akta kontroli str. 117-123, 198-207)

2.13. Dyrektor MGOPS wyjaśniła, że przepływ środków po złożonym przez Ośrodek zapotrzebowaniu był nieregularny, występowały przypadki opóźnień w przekazywaniu środków dochodzące nawet do dwóch miesięcy³³. Wskazała na sytuację, w których wnioski zostały rozpatrzone pozytywnie, zapotrzebowanie na wynikające z nich środki zostało zgłoszone niezwłocznie, ale przez dłuższy czas brakowało pokrycia finansowego. Dyrektor podkreśliła, że *złożenie zapotrzebowanie na środki finansowe mogło nastąpić po rozpatrzeniu puli wniosków a kwota zapotrzebowana była co do złotówki zależna od ilości wniosków, ilości osób i dni*

³² WUW-PS-II-Fundusz Pomocy obywatelom Ukrainy/2022 przesłane 18 października, 9 września 28 czerwca i 12 kwietnia 2022 r.

³³ Np. zapotrzebowanie nr 6/2022 zostało złożone 29 czerwca 2022 r., środki zostały przekazane 2 września 2022 r.

wynikających z tych wniosków. Tym samym transza, która docierała, niejednokrotnie doganiała już kolejne zapotrzebowania złożone na kolejne rozpatrzone wnioski.

(akta kontroli str. 212-220)

2.14. Gmina podejmowała działania na rzecz integracji uczniów ukraińskich w placówkach oświatowych prowadzonych na jej terenie.

Dyrektor Samorządowej Administracji Placówek Oświatowych wskazała, że bezpośrednio po przyjęciu dzieci pochodzenia ukraińskiego tj. w lutym 2022r. uczniowie ci uczestniczyli w spotkaniach z psychologami i pedagogami szkolnymi w celu określenia jakości i mocy wsparcia. Prowadzono intensywne działania profilaktyczno-wychowawcze przez wychowawców i pozostałych nauczycieli w celu rozpoznawania potrzeb dzieci – uchodźców w zakresie budowania właściwych relacji społecznych w klasie. Przeprowadzono działania integrujące z uwzględnieniem działań pedagogów i psychologów szkolnych oraz terapeutów. Szkoły promowały różnorodność i szacunek dla innych kultur, oferując różnorodne akcje integracyjne, podczas których polscy i ukraińscy uczniowie mogli wzajemnie się poznać, zrozumieć lokalne zwyczaje i kulturę, uczcić ważne wydarzenia, zaangażować w życie szkoły.

W jednej ze szkół nowym uczniom zostali przydzieleni tzw. opiekunowie - starsi uczniowie z Ukrainy, przybyli przed wojną, którzy mieli za zadanie pomagać nowym uczniom zrozumieć system szkolny, codzienne rutyny oraz służyć jako wsparcie w trudnych momentach.

(akta kontroli str. 124-130)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

NIK pozytywnie ocenia prawidłową i efektywną realizację przez Gminę działań podjętych w celu udzielania pomocy obywatelom Ukrainy. Niemal całkowicie wykorzystano środki na działania pomocowe, a niewykorzystane środki oraz naliczone odsetki zostały zwrócone lub będą wykorzystane w 2023 r. na pomoc obywatelom Ukrainy. Gmina prowadziła działania informacyjne dotyczące udzielania pomocy obywatelom Ukrainy. Prawidłowo wypełniano obowiązki sprawozdawcze dotyczące realizacji wydatków na działania mające na celu udzielanie pomocy obywatelom Ukrainy.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

Wnioski

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje wniosków.

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Poznań, dnia 3 października 2023 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontroler

Tomasz Juskiewicz
starszy inspektor kontroli państwowej

Dyrektor

z up. Artur Piętas
p.o. wicedyrektor

.....
podpis

.....
podpis